

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 1.6.2023
C(2023) 3448 final

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) .../...

av den 1.6.2023

**om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på
vissa grupper av specialiseringsavtal**

(Text av betydelse för EES)

{SEC(2023) 212 final} - {SWD(2023) 167 final} - {SWD(2023) 168 final}

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) .../...

av den 1.6.2023

om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av specialiseringsavtal

(Text av betydelse för EES)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 2821/71 av den 20 december 1971 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden¹, särskilt artikel 1.1 c,

efter att ha offentliggjort ett utkast till denna förordning²,

efter samråd med rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor, och

av följande skäl:

- (1) Förordning (EEG) nr 2821/71 ger kommissionen befogenhet att genom förordning tillämpa artikel 101.3 i fördraget på vissa grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden som omfattas av artikel 101.1 i fördraget och som avser specialisering, inklusive avtal som är nödvändiga för att åstadkomma sådan specialisering.
- (2) Kommissionens förordning (EG) nr 1218/2010³ definierar grupper av specialiseringsavtal som kommissionen anser normalt uppfyller villkoren i artikel 101.3 i fördraget. Den förordningen upphör att gälla den 30 juni 2023. Med tanke på att erfarenheterna av tillämpningen av den förordningen på det hela taget varit positiva och med hänsyn till resultaten av utvärderingen av förordningen är det lämpligt att en ny gruppundantagsförordning antas.
- (3) Syftet med denna förordning är att effektivt skydda konkurrensen och att skapa tillräcklig rättssäkerhet för företag. Samtidigt som dessa mål eftersträvas bör hänsyn tas till behovet av att förenkla den administrativa tillsynen och lagstiftningen så mycket som möjligt.
- (4) För tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget genom förordning är det inte nödvändigt att fastställa vilka avtal som kan omfattas av artikel 101.1 i fördraget. Vid en individuell bedömning av avtal enligt artikel 101.1 i fördraget måste flera faktorer beaktas, särskilt strukturen på den relevanta marknaden.
- (5) Undantag enligt denna förordning bör begränsas till de avtal som med tillräcklig säkerhet kan antas uppfylla villkoren i artikel 101.3 i fördraget. Under en viss nivå av

---

¹ EGT L 285, 29.12.1971, s. 46.

² EUT C 120, 15.3.2022, s. 1.

³ Kommissionens förordning (EU) nr 1218/2010 av den 14 december 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av specialiseringsavtal (EUT L 335, 18.12.2010, s. 43).

marknadsinflytande kan det i allmänhet presumeras att specialiseringsavtal som faller inom tillämpningsområdet för artikel 101.3 i fördraget ger upphov till positiva effekter som kommer att uppväga eventuella negativa effekter på konkurrensen.

- (6) Denna förordning bör gälla avtal om tillverkning av varor och förberedande av tjänster. Med förberedande av tjänster avses verksamhet som bedrivs i tidigare handelsled i förhållande till tillhandahållandet av tjänster till kunder (t.ex. samarbete för upprättande eller drift av en plattform genom vilken en tjänst kommer att tillhandahållas). Tillhandahållandet av tjänster till kunder omfattas inte av denna förordning, utom i sådana fall där parterna kommer överens om att gemensamt tillhandahålla tjänster som förberetts enligt specialiseringsavtalet.
- (7) Sannolikheten för att specialiseringsavtal bidrar till förbättringar avseende tillverkningen av produkter eller förberedandet av tjänster och distributionen av dem är störst om parterna har kompletterande kunskaper, tillgångar eller verksamheter, eftersom avtalen i så fall gör det möjligt för dem att koncentrera sig på tillverkningen av vissa produkter eller förberedandet av vissa tjänster och därmed fungera effektivare och leverera produkterna billigare. Under förutsättning att konkurrensen är effektiv kommer konsumenterna sannolikt att få en skälig andel av de uppnådda fördelarna.
- (8) Dessa fördelar kan för det första uppnås genom avtal där en eller flera parter helt eller delvis avstår från att tillverka vissa varor eller förbereda vissa tjänster till förmån för en eller flera andra parter (*ensidig specialisering*), för det andra genom avtal där två eller flera parter helt eller delvis avstår från att tillverka vissa, men skilda varor eller förbereda vissa, men skilda tjänster till förmån för en eller flera andra parter (*ömsesidig specialisering*), och för det tredje genom avtal där två eller flera parter förbinder sig att gemensamt tillverka vissa varor eller förbereda vissa tjänster (*gemensam produktion*).
- (9) Tillämpningen av denna förordning på ensidiga och ömsesidiga specialiseringsavtal bör inskränka sig till scenarier där parterna är verksamma på samma produktmarknad. Det är emellertid inte nödvändigt att parterna är verksamma på samma geografiska marknad. Begreppen ensidig och ömsesidig specialisering bör dessutom inte innebära ett krav på att en part minskar sin kapacitet, eftersom det räcker med att produktionsvolymen minskas.
- (10) För att fördelarna med specialiseringen ska kunna förverkligas utan att någon part helt lämnar marknaden i ett senare handelsled än produktionsledet, bör ensidiga och ömsesidiga specialiseringsavtal endast omfattas av denna förordning om de föreskriver leverans- och inköpsskyldigheter. Leverans- och inköpsskyldigheter kan vara exklusiva men behöver inte vara det.
- (11) Denna förordning bör vara tillämplig på avtal om gemensam produktion som ingås av parter som redan är verksamma på samma produktmarknad men också av parter som önskar gå in på en produktmarknad med hjälp av avtalet om gemensam produktion. Begreppet avtal om gemensam produktion bör inte innebära ett krav på att parterna minskar sin individuella verksamhet när det gäller tillverkning av produkter eller förberedande av tjänster utanför tillämpningsområdet för det planerade avtalet om gemensam produktion.
- (12) Om parternas andel av den relevanta marknaden för de produkter som är föremål för ett specialiseringsavtal inte överstiger en viss nivå kan det presumeras att avtalet som regel kommer att skapa ekonomiska fördelar i form av stordrifts- eller

diversifieringsfördelar eller bättre produktionsteknik, samtidigt som konsumenterna tillförsäkras en skälig andel av de fördelar som därigenom uppnås.

- (13) Om de produkter som omfattas av ett specialiseringsavtal är mellanprodukter som en eller flera av parterna helt eller delvis använder internt som insatsprodukter i sin egen tillverkning av produkter i senare handelsled som de därefter säljer på marknaden, bör undantaget enligt denna förordning gälla endast om parternas andel av den relevanta marknaden för dessa produkter i senare led inte överstiger en viss nivå. Om man i ett sådant fall endast beaktar parternas andel av marknaden för mellanprodukten, negligeras den potentiella risken för att konkurrenter uteslås från marknaden eller drabbas av prishöjningar på insatsprodukter när det gäller produkterna i senare handelsled.
- (14) Det finns inte någon presumtion för att specialiseringsavtal antingen omfattas av artikel 101.1 i fördraget eller att de inte uppfyller villkoren i artikel 101.3 i fördraget marknadsandelströsklarna enligt denna förordning överskrids eller andra villkor i denna förordning inte uppfylls. I sådana fall måste en individuell bedömning av specialiseringsavtalet göras mot bakgrund av artikel 101 i fördraget.
- (15) Undantag enligt denna förordning bör inte omfatta avtal som innehåller begränsningar som inte är absolut nödvändiga för att uppnå de positiva effekterna av ett specialiseringsavtal. Avtal som innehåller vissa typer av allvarliga begränsningar av konkurrensen, såsom fastställande av priser gentemot tredje part, begränsning av produktion eller försäljning och uppdelning av marknader eller kundunderlag, bör i princip inte omfattas av undantag enligt denna förordning, oberoende av parternas marknadsandel.
- (16) Genom marknadsandelströskeln, uteslutandet av vissa avtal från undantag och de villkor som fastställs i denna förordning säkerställs det normalt att de avtal som omfattas av gruppundantaget inte ger parterna möjlighet att sätta konkurrensen ur spel för en väsentlig del av de produkterna eller tjänsterna i fråga.
- (17) I denna förordning bör anges typfall där det kan anses vara lämpligt att i enlighet med artikel 29 i rådets förordning (EG) nr 1/2003⁴ återkalla rätten att omfattas av undantag enligt den här förordningen.
- (18) För att underlätta ingåendet av specialiseringsavtal, som kan få strukturella konsekvenser för parterna, bör giltighetstiden för denna förordning fastställas till 12 år.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Definitioner

1. I denna förordning gäller följande definitioner:

---

⁴ Rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i fördraget (EGT L 1, 4.1.2003, s. 1).

1. *specialiseringsavtal*: ett ensidigt specialiseringsavtal, ett ömsesidigt specialiseringsavtal eller ett avtal om gemensam produktion.
  - a) *ensidigt specialiseringsavtal*: ett avtal mellan två eller flera parter som är verksamma på samma produktmarknad och varigenom en eller flera parter samtycker till att helt eller delvis upphöra med produktion av vissa produkter eller att avstå från att producera dessa produkter och att köpa dem från den andra parten eller de andra parterna, vilka förbinder sig att producera och leverera dem.
  - b) *ömsesidigt specialiseringsavtal*: ett avtal mellan två eller flera parter som är verksamma på samma produktmarknad, varigenom två eller flera parter ömsesidigt samtycker till att helt eller delvis upphöra med eller avstå från att producera vissa, men skilda produkter och att istället köpa dessa produkter från den andra parten eller de andra parterna, vilka förbinder sig att producera och leverera dem.
  - c) *avtal om gemensam produktion*: ett avtal varigenom två eller flera parter förbinder sig att gemensamt tillverka vissa produkter.
2. *avtal*: ett avtal mellan företag, ett beslut av en företagssammanslutning eller ett samordnat förfarande.
3. *produkt*: en vara eller en tjänst, inbegripet både mellanvaror eller tjänster i mellanledet och slutvaror eller tjänster i slutledet, utom distributions- och uthyrningstjänster.
4. *produktion*: tillverkning av varor eller förberedande av tjänster, inbegripet genom underleverantörer.
5. *förberedande av tjänster*: verksamhet utförd i tidigare handelsled, innan tjänsterna tillhandahålls kunder.
6. *specialiseringsprodukt*: en produkt som produceras inom ramen för ett specialiseringsavtal.
7. *produkt i senare handelsled*: en produkt för vilken en specialiseringsprodukt används som insatsprodukt av en eller flera av parterna och som dessa parter avyttrar på marknaden.
8. *relevant marknad*: den relevanta produktmarknaden och den geografiska marknaden för specialiseringsprodukterna och – om specialiseringsprodukterna är mellanprodukter som en eller flera av parterna helt eller delvis använder internt som insatsprodukter för tillverkning av produkter i senare led – den relevanta produktmarknaden och den geografiska marknaden för produkterna i senare handelsled.
9. *konkurrerande företag*: en faktisk eller potentiell konkurrent.
  - a) *faktisk konkurrent*: ett företag som är verksamt på samma relevanta marknad.
  - b) *potentiell konkurrent*: ett företag som, om specialiseringsavtalet inte fanns, på realistiska grunder och inte endast som en rent teoretisk möjlighet, sannolikt inom högst tre år skulle göra de nödvändiga ytterligare investeringarna eller ta på sig de andra nödvändiga kostnaderna för att komma in på den relevanta marknaden.

10. *exklusiv leveransskyldighet*: en skyldighet att inte leverera specialiseringsprodukterna till ett konkurrerande företag som inte är part i specialiseringsavtalet.
  11. *exklusiv inköpsskyldighet*: en skyldighet att endast köpa specialiseringsprodukterna från en eller flera parter i specialiseringsavtalet.
  12. *gemensamt*: i fråga om distribution, verksamhet där arbetet i fråga
    - a) utförs av en gemensam arbetsgrupp eller organisation eller ett gemensamt företag,
    - b) utförs av en gemensamt utsedd tredjepartsdistributör med eller utan ensamrätt, under förutsättning att den tredje parten inte är ett konkurrerande företag.
  13. *distribution*: försäljning och leverans av specialiseringsprodukterna till kunder, inbegripet marknadsföring av dessa produkter.
2. I denna förordning omfattar begreppen *företag* och *part* även dessa företags eller parters respektive anknutna företag. Med *anknutna företag* avses:
1. företag i vilka en part i specialiseringsavtalet direkt eller indirekt har en eller flera av följande rättigheter eller befogenheter:
    - a) Befogenhet att utöva mer än hälften av rösträttigheterna.
    - b) Befogenhet att utse mer än hälften av ledamöterna i styrelsen, direktionen eller organ som rättsligt företräder företaget.
    - c) Rätt att leda företagets verksamhet.
  2. företag som direkt eller indirekt gentemot en part i specialiseringsavtalet har en eller flera av de rättigheter eller befogenheter som anges i led 1.
  3. företag i vilka ett företag som avses i led 2 direkt eller indirekt har en eller flera av de rättigheter eller befogenheter som anges i led 1.
  4. företag i vilka en part i specialiseringsavtalet tillsammans med ett eller flera av de företag som avses i leden 1, 2 eller 3 eller i vilka två eller flera av de sistnämnda företagen gemensamt har en eller flera av de rättigheter eller befogenheter som anges i led 1.
  5. företag i vilka en eller flera av de rättigheter eller befogenheter som anges i led 1 gemensamt innehas av
    - a) parter i specialiseringsavtalet eller deras respektive anknutna företag som avses i leden 1–4,
    - b) en eller flera parter i specialiseringsavtalet eller ett eller flera av deras anknutna företag som avses i leden 1–4, samt en eller flera tredje parter.

Artikel 2

Undantag

1. Enligt artikel 101.3 i fördraget och om inte något annat följer av denna förordning ska artikel 101.1 i fördraget inte tillämpas på specialiseringsavtal.
2. Undantaget i punkt 1 ska gälla i den mån specialiseringsavtal innehåller konkurrensbegränsningar som omfattas av artikel 101.1 i fördraget.

3. Undantaget i punkt 1 ska även tillämpas på specialiseringsavtal som innehåller bestämmelser om överlåtelse eller licensiering av immateriella rättigheter till en eller flera av parterna, under förutsättning att dessa bestämmelser är direkt knutna till och nödvändiga för genomförandet av avtalet men inte utgör det primära syftet med avtalet.
4. Undantaget i punkt 1 ska även tillämpas på specialiseringsavtal genom vilka
  - a) parterna godtar en exklusiv inköpsskyldighet eller en exklusiv leveransskyldighet,
  - b) parterna distribuerar specialiseringsprodukterna gemensamt.

Artikel 3

Marknadsandelströskel

1. Undantaget i artikel 2 ska gälla på villkor att parternas sammanlagda marknadsandel inte överstiger 20 % på den eller de relevanta marknaderna för specialiseringsprodukterna.
2. Om specialiseringsprodukterna är mellanprodukter som en eller flera av parterna helt eller delvis använder internt som insatsprodukter för tillverkning av produkter i senare led, vilka de också säljer, gäller undantaget i artikel 2 endast om båda följande villkor är uppfyllda:
  - a) Parternas sammanlagda marknadsandel överstiger inte 20 % på den eller de relevanta marknaderna för specialiseringsprodukterna.
  - b) Parternas sammanlagda marknadsandel överstiger inte 20 % på den eller de relevanta marknaderna för produkterna i senare led.

Artikel 4

Tillämpning av marknadströskeln

Vid tillämpningen av det marknadströskelvärde som anges i artikel 3 ska följande regler gälla:

- a) Marknadsandelar ska beräknas på grundval av försäljningsvärdet på marknaden; om det inte finns några tillgängliga uppgifter om försäljningsvärdet på marknaden kan uppskattningar som grundas på annan tillförlitlig marknadsinformation, inbegripet försäljningsvolymen på marknaden, användas.
- b) Marknadsandelar ska beräknas på grundval av uppgifter som avser det föregående kalenderåret eller, om det föregående kalenderåret inte är representativt för parternas ställning på den eller de relevanta marknaderna, som ett genomsnitt av parternas marknadsandelar för de tre föregående kalenderåren.
- c) Marknadsandelen för de företag som avses i artikel 1.2.5 ska fördelas lika mellan vart och ett av de företag som har en eller flera av de rättigheter eller befogenheter som anges i artikel 1.2.1.
- d) Om de marknadsandelar som avses i artikel 3 från början inte överstiger 20 % men senare stiger över denna nivå på minst en av de relevanta marknaderna ska undantaget i artikel 2 fortsätta att gälla under två på varandra följande kalenderår efter det år då tröskeln på 20 % överskreds för första gången.

Artikel 5

Särskilt allvarliga begränsningar

Undantaget i artikel 2 ska inte gälla specialiseringsavtal som, direkt eller indirekt, ensamma eller i kombination med andra faktorer under parternas kontroll, syftar till något av följande:

- a) Fastställande av priser vid försäljning av specialiseringsprodukterna till tredje part, med undantag för fastställande av priser som tas ut av direktkunder vid gemensam distribution.
- b) Begränsning av produktion eller försäljning, med undantag för
  - i) bestämmelser om överenskomna produktmängder vid avtal om ensidig eller ömsesidig specialisering,
  - ii) fastställande av kapacitet och produktionsvolym i samband med avtal om gemensam produktion,
  - iii) fastställande av försäljningsmål i samband med gemensam distribution,
- c) uppdelning av marknader eller kunder.

Artikel 6

Återkallelse av kommissionen i enskilda fall

1. Enligt artikel 29.1 i förordning (EG) nr 1/2003 kan kommissionen återkalla rätten till undantag enligt denna förordning om den i ett visst fall konstaterar att ett specialiseringsavtal som omfattas av undantag enligt denna förordning ändå har verkningar som är oförenliga med artikel 101.3 i fördraget.
2. Kommissionen kan återkalla rätten till undantag enligt denna förordning, på grundval av artikel 29.1 i förordning (EG) nr 1/2003, särskilt om den relevanta marknaden är mycket koncentrerad och konkurrensen redan är svag, till exempel på grund av ett eller flera av följande förhållanden:
  - a) Andra marknadsaktörers individuella marknadsställning.
  - b) Kopplingar mellan andra marknadsaktörer som skapats genom parallella specialiseringsavtal.
  - c) Kopplingar mellan parterna och andra marknadsaktörer.

Artikel 7

Återkallelse i enskilda fall av en medlemsstats konkurrensmyndighet

En medlemsstats konkurrensmyndighet får återkalla rätten till undantag enligt denna förordning om villkoren i artikel 29.2 i förordning (EG) nr 1/2003 är uppfyllda.

Artikel 8

Övergångsperiod

Förbudet i artikel 101.1 i fördraget gäller inte under perioden från och med den 1 juli 2023 till och med den 30 juni 2025 i fråga om avtal som redan är i kraft den 30 juni 2023 och som inte

uppfyller de villkor för undantag i denna förordning, men som uppfyller villkoren för undantag i förordning (EG) nr 1218/2010.

Artikel 9

Ikraftträdande och tillämpning

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2023.

Den ska tillämpas till och med den 30 juni 2035.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 1.6.2023

På kommissionens vägnar

Ordförande

Ursula VON DER LEYEN